

Reactie op kunstraat

Het artikel van dhr. Peter Elshout in BIJEN van januari 2006 'Het vervaardigen van kunstraat voor een hoger doel', kan ik grotendeels onderschrijven.

Als de schrijver echter aangeeft dat de koningin voorkeur heeft voor jonge raat heb ik zo mijn twijfels. Ik weet dat het zo in alle boekjes vermeld wordt, maar mijn waarneming is, dat de koningin kunstraat het liefst mijdt. Als ik een oude raat en een kunstraat (al of niet net uitgebouwd) in het broednest hang, is de oude raat het eerst belegd. Ik ben zo'n veertig jaar imker en houd daar al heel lang rekening mee. Mijn 'Imkervader' hield mij vroeger ook al voor, dat je een zwerm niet op uitsluitend kunstraat moet zetten, maar er een oude raat tussen moet hangen, anders kan ze er zo weer tussenuit gaan. Ik denk dat hetzelfde principe dan een rol speelt. Ik ben benieuwd of ook anderen mijn ervaring delen. Overigens: oude raat, waar geen licht meer door valt wordt ook bij mij zo gauw mogelijk vervangen, daarover geen discussie.

J.A. Ebberts, Haren

Nogmaals oude raat

In de reactie van dhr. Ebberts in dit nummer, worden verschillende verschijningsvormen van een raat door elkaar gehaald, naast een verder prima omgang met (oude) raat.

Het verschil tussen een raampje met daarin een vel kunstraat en een uitgebouwde raat is iedereen duidelijk. Minder duidelijk is het verschil tussen een uitgebouwde en onbebroede raat, een bebroede raat en een oude ofwel vele malen bebroede raat. Deze laatste is daar waar het broed heeft gezeten, donkerbruin tot gitzwart gekleurd. Ook het gewicht van zo'n oude, vele malen bebroede raat is afwijkend van een

Gewichtsverandering na bebroeden van 10 cm² raat
(Prof. Ennoch Zander, 1944)

Onbebroede raat ± 8 gram

1 maal bebroed	11,68 gram	10 maal bebroed	52,45 g is 7 maal onbebr. raat
2 maal bebroed	16,21 gram is 2 maal onbebr. raat	20 maal bebroed	97,75 g is 12 maal onbebr. raat
3 maal bebroed	20,74 gram	30 maal bebroed	143,05 g is 18 maal onbebr. raat
4 maal bebroed	25,27 gram		

onbebroede of minder bebroede raat (zie het schema). De onbebroede raat kan een jonge raat zijn maar ook een raat die vele tientallen jaren oud is. In beide gevallen is de raat geel tot bruin/geel en lichtdoorlatend. Neem als voorbeeld een honingkamerraat die alleen dienst heeft gedaan in de honingkamer.

De bijenraat, het meubilair van een bijenvolk

Een zwerm, die door de imker in een kast wordt gedaan, kan op verschillende manieren gehuisvest worden. Gewoon in een lege bak of korf, met raampjes met of zonder kunstraat, met uitgebouwde ramen met daarin jonge raten, bebroede raten of oude vele malen bebroede raten – of een mix van deze mogelijkheden. In een lege bak of in een bak met oude, vele malen bebroede raten zou geen optie mogen zijn, helaas wordt het betreurenswaardig genoeg wel toegepast. Ook de drachtomstandigheden bepalen het verloop van de ontwikkeling van de pas gehuisveste zwerm. Het is belangrijk dat er in een drachtarme periode gevoerd wordt en/of een raat met voer aan het meubilair wordt toegevoegd.

Koninklijke voorkeur?

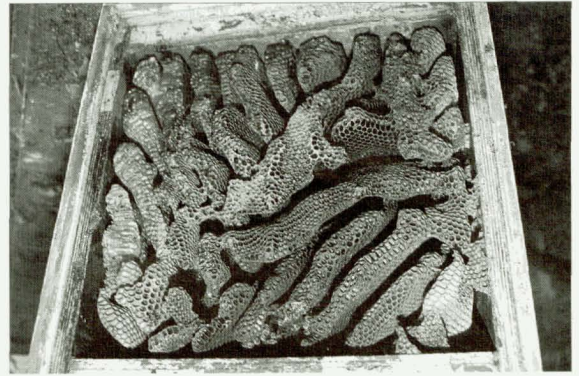
Of het door de imker toegevoegde meubilair de voorkeur heeft van het bijenvolk of van de daarin aanwezige bevruchte of onbevruchte koningin weten we niet. Het zijn de omstandigheden die bepalen wat het volk en de koningin gaan doen. Bevalt de huisvesting niet of had de zwerm voordat deze in de kast werd geslagen geheel andere plannen, dan is de kans groot dat de zwerm zelfs een dag later nog uittrekt. Zelfs dan zal een oude raat (lees een bebroede raat), zo dhr. Ebberts schrijft niets uitrichten. Blijft de zwerm en heeft deze een leggende koningin, dan zal zeker de uitgebouwde/bebroede raat snel belegd worden. Heeft de moeder eenmaal een broednest, dan is daarmee de vaste woon- en verblijfplaats een feit.

In geval er geen dracht is en de bijen dus niet bouwen is er voor de moeder geen keus. Is er dracht en bouwen de bijen raat uit, dan zal de moeder een oude gitzwarte raat veelal links laten liggen. Zelfs als de 'imker' de bijen in een lege bak slaat en daar bovenop een bak met gitzwarte raat zet zullen de bijen de voorkeur geven aan de lege ruimte (foto 1). Zij zullen bij voldoende dracht in de lege ruimte raten gaan bouwen. Zeker als de lege bak boven de bak met oude raten is geplaatst, heeft deze lege ruimte de voorkeur (zie foto 2).

Bekend is dat een gebruikte en onbewoonde bijenkast, met of zonder jonge bebroede raat, grote aantrekkingskracht heeft op zwermdende bijen. In zo'n

Niet de bak met oude raten maar de lege ruimte eronder heeft de voorkeur. Foto's: P. Elshout

De lege ruimte boven de oude raten heeft de voorkeur.

geval maakt het bijenvolk de keus, in nagenoeg alle andere gevallen bepaalt de imker waarin en onder welke omstandigheden het bijenvolk moet leven.

Bijenleed

De auteur heeft 15 jaar lang getracht de bovenbeschreven onverantwoordelijke 'imker', tevens ongedierte-bestrijder die zijn verwaarloosde bijenstand gebruikte als stortplaats voor bijenzwermen, door middel van een gerechtelijke procedure veroordeeld te krijgen. Dit bleek uiteindelijk door de gebrekkige omschrijving van dierenleed in de 'Gezondheid en Welzijnswet voor dieren' en een aantal andere redenen niet mogelijk.

De gedropte bijenvolken leefden hooguit twee jaar. Niet door gebrek aan dracht maar door het achterwege blijven van een varroabestrijding en de noodzakelijke verzorging. De stand is na vele jaren bijenleed met medeweten van de gemeente Sittard, de milieupolitie en de landelijke dierenbescherming door de auteur geruimd (zie foto BIJEN 15(3): 67 (2006).

In deze (leerzame) periode zijn door hem een 100-tal foto's gemaakt. Een uitgebreide rapportage, geïllustreerd met de nodige foto's is in bezit van de landelijke dierenbescherming.

Peter Elshout, Susteren

197

bijen

KORTE BERICHTEN

Wageningen 18-24 september City of Insects Entomologie wint Academische Jaarprijs 'Zonder insecten geen leven'

Het team van Entomologie van Wageningen Universiteit onder leiding van prof. Marcel Dicke is de winnaar van de Academische Jaarprijs met een hoofdprijs van 100.000 euro.

Het plan bestaat uit de organisatie van een festival Wageningen - City of Insects, waarin de stad een metamorfose zal ondergaan. De idee er achter is, dat er zonder insecten geen leven op aarde kan bestaan. Tijdens het festival zal het belang van insecten voor de samenleving worden belicht, de honingbij zal niet ontbreken.

Op dit moment is er overleg tussen het hoofdbestuur van de NVB, de afdelingen Wageningen en Bennekom en PPO-Bijen voor het invullen van een programma. Hierover in het septembernummer meer.

Tijdens het festival zal Wageningen UR het insecten-onderzoek presenteren. Thema's van het onderzoek zijn bijvoorbeeld hoe insecten communiceren met parfum, schimmels om malariamuggen te bestrijden, planten die insecten als lijfwacht te hulp roepen etc. Tijdens het festival zal er straattoneel zijn, insecten in de kunst, workshops, een etalagewedstrijd, een scholenprogramma en veel meer. Kortom alle redenen om na de eerste Algemene Ledenvergadering van de NBV in de middag een bezoek te brengen aan het festival in Wageningen. Meer informatie over het festival is te vinden op www.cityofinsects.wur.nl

Marleen Boerjan